

Huvudman

Kajan Friskola AB (org.nr. 556694-5795)

anne.soderstrom@aprendere.se

Ärendet

Tillsyn av den anpassade grundskolan Kajan Friskola AB i Uppsala kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 8 mars 2024.

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2023 genomfört en tillsyn av Kajan Friskola i Uppsala kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande om elever ges undervisning av legitimerade och behöriga lärare, tillgång till elevhälsa samt åtgärdsprogram.

Skolinspektionen har den 26 juni 2023 beslutat att förelägga Kajan Friskola AB att senast den 8 januari 2024 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande om elever ges undervisning av legitimerade och behöriga lärare. Vidare har Skolinspektionen tilldelat Kajan Friskola AB en anmärkning rörande tillgång till elevhälsa.

Skolinspektionen har den 8 mars 2024 tilldelat Kajan Friskola AB en anmärkning avseende brister rörande att elever ska ges undervisning av legitimerade och behöriga lärare. Skolinspektionen avslutade ärendet i den del det avser tillgång till elevhälsa.

Kajan Friskola AB har den 16 augusti 2024 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av anmärkningen. Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Kajan Friskola AB har följt föreläggandet och vidtagit åtgärder med anledning av anmärkningen samt om påtalade brister har avhjälpits.

Motivering av beslutet

Elever ges undervisning av legitimerade och behöriga lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår bland annat följande. Huvudmannen har organiserat sin personal så att undervisningen på den anpassade grundskolan i större utsträckning än tidigare bedrivs av legitimerade och behöriga lärare. Huvudmannen har även annonserat efter legitimerade och behöriga lärare där det saknas sådana.

Rättslig reglering

Endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

Om det inte finns någon lärare att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 2 kap. 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan person får bedriva undervisning under högst ett år i sänder. Detta gäller dock inte om undervisningen avser modersmål. (2 kap. 18 § skollagen).

Av förarbetena till skollagen framgår att huvudmän har en skyldighet att för undervisning använda lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som han eller hon ska bedriva. Det övergripande syftet med reglerna är att så långt som möjligt säkerställa att elever får undervisning av lärare som har en utbildning för den undervisning de bedriver. Ambitionen ska vara att eleverna alltid undervisas av lärare som har en utbildning för den undervisning som de bedriver (prop. 2009/10:165, s. 262, 269 och 649).

Läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat och att studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat (prop. 2009/10:165, s. 261).

Att en skola har tillräckligt med lärarresurser, både vad gäller omfattning och kvalitet, är en central förutsättning för att elever ska kunna få sin rätt till utbildning tillgodosedd och för att utbildningen i övrigt ska hålla en hög kvalitet (prop. 2013/14:112, s.47).

För att få använda en annan lärare i den befintliga organisationen, i enlighet med undantagsregeln, bör det vara tillräckligt att det i huvudmannens

organisation inte finns någon lärare med rätt utbildning tillgänglig. Handlar det om nyrekrytering bör huvudmannen naturligtvis så långt möjligt anställa lärare med en utbildning avsedd för den undervisning läraren ska bedriva (prop. 2009/10:165, s. 268f).

Om det saknas en lärare med legitimation och rätt behörighet inom organisationen kan huvudmannen låta en annan lärare bedriva undervisningen, under förutsättning att denna person har tillräcklig kompetens och är lämplig för det (prop. 2010/11:20 s. 84f).

I 2 kapitlet 18 paragrafen andra stycket skollagen anges att en person som enligt huvudregeln inte får användas för att bedriva en viss undervisning får användas för detta under högst ett år i sänder. I normalfallet bör det vara till terminens eller läsårets slut. Huvudmannen är efter denna tid skyldig att på nytt försöka finna en lärare eller förskollärare som har en utbildning som är avsedd för undervisningen (prop. 2009/10:165, s. 653).

För att vara behörig att undervisa i anpassade grundskolan krävs bl.a. att läraren, utöver en behörighetsgivande lärarexamen, har avlagt en speciallärarexamen med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning.

En lärare som är behörig att undervisa i den anpassade grundskolan är endast behörig att undervisa i motsvarande ämnen eller ämnesområden som lärarens utbildning ger behörighet att undervisa i. Läraren är dock även behörig att undervisa i andra ämnen eller ämnesområden för vilka lärarens kompetens är relevant (2 kap. 11 § förordningen om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare [2011:326]).

I fråga om lärare eller förskollärare som saknar legitimation för att bedriva undervisning i skolväsendet och som har ingått avtal om anställning som lärare före den 1 juli 2011 tillämpas under tiden för anställningen 2 kap. 3 § första och andra styckena eller 2 a kap. 3 § andra stycket i 1985 års skollag i stället för 2 kap. 13, 17 och 18 §§ i den nya skollagen, dock längst till utgången av juni 2015 eller, när det gäller undervisning i grundsärskolan (anpassade grundskolan) längst till utgången av juni 2028 (33 § Lag (2010:801) om införande av skollagen (2010:800)).

Endast den som har legitimation får anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning. Den som inte har legitimation som lärare får dock anställas som lärare i grundskolan utan tidsbegränsning, om han eller hon ska undervisa i modersmål. Det gäller bara om det saknas sökande som har legitimation, den sökande har tillräcklig kompetens för att undervisa i det aktuella ämnet och det finns skäl att anta att den sökande är lämplig att bedriva undervisningen (2 kap. 20 § skollagen).

I fråga om tidsbegränsning av en anställning som lärare eller förskollärare i skolväsendet gäller, utöver bestämmelserna i lagen (1982:80) om

anställningsskydd, att den som ska bedriva undervisning enligt 2 kap. 18 § får anställas för högst ett år i sänder (2 kap. 21 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av utredaren Erik Almqvist

Föredragande i ärendet har varit utredaren Lars-Henrik Bergström.